

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Хуа Вей

Університет Ушинського, Україна – Китай

Актуальним питанням сучасної освіти є формування творчої, мобільної і конкурентоспроможної особистості, здатної приймати самостійні рішення, швидко орієнтуватися і рухатися у професійному просторі, планувати власний саморозвиток і керувати ним. В контексті даної освітньої парадигми неможливо перебільшити значення створення технології цілеспрямованого і ефективного формування творчого потенціалу, і особливо це стосується підготовки майбутніх фахівців у галузі музичної освіти.

Проблема творчого потенціалу розглядається філософськими, психологічними, педагогічними та соціальними науками. Увага дослідників зосереджувалася на різних аспектах і феноменах творчого потенціалу особистості та його розвитку. Творчий потенціал визнається як рушійна сила особистості (Н. Кічук). Вчені наголошують на необхідності формування останнього, досліджуючи цей феномен з боку філософського (О. Клепіков, І. Кучерявий, Л. Коган, О. Чаплигін та ін.), культурологічного (М. Ценко, Н. Мартинович, та ін.), психологічного (М. Гнатко, В. Рибалка, В. Роменець та ін.) і педагогічного (О. Виговська, В. Лісовська, О. Приходько та ін.) аспектів.

В якості методологічних підходів до формування творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва ми вважаємо доцільним виокремити аксіологічний, системно-інтегративний, особистісно-креативний, рефлексивно-інтерпретаційний і акме-синергетичний підходи. Концептуальні ідеї означених підходів у комплексі дозволять обґрунтувати ефективні педагогічні умови формування творчого потенціалу майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на фортепіано.

Аксіологічний підхід (І. Бех, А. Кавалеров, М. Каган, І. Зязюн та ін) ґрунтується на розумінні природи цінностей і впливу ціннісних орієнтирів на творчу природу особистості. Аксіологічний підхід дозволяє визначати кожного учасника освітньої взаємодії в якості ціннісно-вмотивованого суб'єкта діяльності і будувати суб'єкт-суб'єктні стосунки [3]. Ми вивчаємо аксіологічний підхід до формування творчого потенціалу вчителя музики у зв'язку з виокремленням інтра-мотиваційного компоненту означеного феномену, який полягає в усвідомленні студентом внутрішньої потреби в творчій самореалізації в галузі музичної педагогіки, за умовами якої реалізація власного творчого потенціалу набуває для особистості безпосередньої значущості, що дає змогу трансформувати потенційну творчу енергію в актуальну творчу діяльність.

Системно-інтегративний підхід ми пов'язуємо з інтер-когнітивним компонентом творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, який передбачає наявність взаємопов'язаної системи фахових, загально-педагогічних, психологічних, соціальних знань, які у своїй взаємодії формують досвід і світогляд майбутнього вчителя музичного мистецтва. Означений підхід зумовлює органічне поєднання системних та інтегративних елементів процесу навчання з урахуванням всіх його напрямків, що робить процес фахової підготовки вчителя персоналізованим і актуальним [4].

Особистісно-креативний підхід зумовлюється виокремленням екстра-діяльнісного структурного компоненту творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, який проявляється таким чином, що майбутній фахівець, носій творчого потенціалу, під впливом вмотивованої потреби у новому, намагається свій потенціал реалізувати і розвивати, перетворюючи оточуючий світ і себе. Особистісно-креативний підхід полягає у можливості забезпечити кожному учаснику освітньої взаємодії значно вищу результативність навчально-пізнавальної діяльності на основі актуалізації особистісного творчого потенціалу (Т. Буданцева, І. Кукуленко-Лук'янець).

Рефлексивно-інтерпретаційний підхід ґрунтується на засадах самопізнання, самоорганізації та самореалізації в галузі професійної діяльності вчителя музики. Творча позиція викладача, зокрема музичного мистецтва, включає постійну потребу у фаховій рефлексії своїх дій як суб'єкта фахової діяльності. Рефлексивна і інтерпретаційна діяльності перманентно пронизують всі аспекти професійного життя викладача музичного мистецтва. Тільки за допомогою рефлексії вчитель музики здатен вирішувати професійні завдання не по шаблону, інтерпретувати і оцінювати власні творчі результати, набувати високого рівня майстерності в контексті обраної професії [1].

Акме-синергетичний підхід пов'язує всі викладені вище теоретико-методологічні підходи у єдину систему, націлену на помноження всіх ресурсів особистості – інтелектуальних, психологічних, вольових і творчих – на шляху особистісного та творчого розвитку [2]. Метою впровадження акме-синергетичного відходу в підготовку майбутніх учителів музики є досягнення ними максимального рівня професійного розвитку шляхом самоорганізації і самовираження [5].

Отже, ми вважаємо, що реалізація засад аксіологічного, системно-інтегративного, особистісно-креативного, рефлексивно-інтерпретаційного і акме-синергетичного методологічних підходів є

концептуальним підґрунтям ефективного процесу формування творчого потенціалу майбутніх учителів музики.

Література

1. Бизяева, А. А. Психология думающего учителя : педагогическая рефлексия [Текст] / А. А. Бизяева. – Псков : ПГПИ им. С. М. Кирова, 2004. – 216 с.
2. Деркач А. А. Акмеология : Учебное пособие / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – СПб. : Питер, 2003. – 256 с.
3. Листопад О. А. Аксиологічний і культурологічний підхід до процесу становлення творчої особистості в освіті [Електронний ресурс] / О. А. Листопад // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 110. – С. 137-140.
4. Потапенко О. Б. Іванова В. В. Системно-інтегративний підхід у формуванні творчої особистості майбутнього вчителя в умовах педагогічного вишу / О. Б. Потапенко, В. В. Іванова // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / [під ред. проф. З. П. Бакум]. – Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2016. – Вип. 48. – С. 30-34.
5. Професійна педагогічна освіта: акме-синергетичний підхід: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 389 с.
6. Фіненко О. Ю. Трансцендентний підхід у професійній підготовці кадрів в Україні / О. Ю. Фіненко // Трансформація соціально-трудової сфери: сучасні виклики, тенденції, доміанти інноваційного розвитку [Електронний ресурс] : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 175–178.

ТВОРЧІСТЬ У ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Хуан Яцян

Університет Ушинського, Україна-Китай

Фахова діяльність учителя музики надзвичайно багатогранна і різноманітна: розучування і робота над піснею, підготовка та демонстрація музично-ілюстративного матеріалу, вивчення музичної грамоти, слухання музики, музично-ритмічна діяльність, заняття зі шкільним вокальним ансамблем, хором тощо. Вчитель музики в сучасній школі повинен володіти одразу кількома фахами: педагога, психолога, вихователя, вокаліста, диригента, інструменталіста, артиста, режисера, сценариста та ін. Як слідство – про такого фахівця слід говорити, як про особистість, яка самоактуалізується, самовиражається через прагнення визначити і розвинути свої потенційні можливості. Творче зростання майбутнього вчителя музики починається стінах вишу, а згодом продовжується під час виконання самостійної мистецько-педагогічної діяльності. Воно є віддзеркаленням «визначення і втілення в постійно мінливих умовах навчально-виховного процесу й під час художньо-педагогічного діалогу з дітьми оптимальних та нестандартних рішень» [1, с. 145].

Часто, при характеристиці вчителів, про них говорять в одному випадку як про вимогливих і сильних, в іншому – як про таких, що люблять дітей та дбайливо ставляться до їх індивідуальностей. А ось таке визначення, як учитель творчий, є особливим. Саме слово «творчість» має безліч значень, серед яких виокремимо кілька основних: творити – створювати, сотворяти, виробляти тощо. Творчість – показник розвиненості особистості, вона є необхідною під час виконання майже будь-якого виду діяльності. В широкому сенсі слова творчість – це свідомо цілеспрямована діяльність людини (в нашому випадку – вчителя музики) щодо пізнання і перетворення дійсності.

О. Полякова у своїх дослідженнях звертає увагу на той факт, що педагогічну творчість за об'єктивним змістом і значенням можна вважати процесами удосконалення, винаходів, відкриття чогось нового, незвичного, нестандартного [2, с. 34]. Удосконалення – це раціоналізаторський рівень, результат прояву мистецько-педагогічної майстерності вчителя музики, модернізація та адаптація відомих прийомів і методів роботи до конкретних умов. Художньо-педагогічні винаходи – це перетворення, конструювання окремих елементів музично-педагогічних систем: цілей, принципів, засобів, методів, умов мистецького навчання і виховання (наприклад, гуманістична, особистісно-орієнтована, діалогічна педагогічні технології тощо). Відкриття – це найбільш значні новаторські мистецько-педагогічні рішення, що дозволяють реалізувати нові можливості вдосконалення педагогічної діяльності, а також суб'єктів музичного навчання.

На наш погляд, педагогічна творчість учителя музики в процесі виконавсько-інструментальної діяльності передбачає:

1) самостійність та ініціативу в підході до вивчення музично-історичних, музично-теоретичних, інтерпретаційних, методичних проблем, набуття фахових, музикознавчих, виконавських умінь і навичок. Згідно мистецько-освітньому стандарту, вчителі музики повинні мати уявлення про ідейно-естетичні погляди представників різних композиторських і виконавських